

AMSTERDAMS INSTITUUT VOOR ARBEIDSTUDIES
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

HOE BELANGRIJK IS DE SPAARLOONREGELING?

Onderzoek op basis van de Loonwijzer

Kea Tijdens, AIAS, Universiteit van Amsterdam

Maarten van Klaveren, STZ advies & onderzoek, Eindhoven

Amsterdams Instituut voor ArbeidsStudies
Universiteit van Amsterdam
Plantage Muidergracht 4, 1018 TV Amsterdam
tel. 020 – 525 4199, aias@fee.uva.nl www.uva.nl/aias

12 november 2002

Van dit onderzoeksrapport verschijnt een deel als artikel in Zeggenschap, jrg. 13, nr. 4, p. 57

HOE BELANGRIJK IS DE SPAARLOONREGELING?

De spaarloonregeling is de afgelopen jaren immens populair geworden onder de Nederlandse werknemers. Volgens de laatste officiële cijfers doet 45 procent van hen er aan mee. De inleg is aftrekbaar voor de belastingen en dat is meteen een deel van het probleem. De overheid mist langs deze weg € 750 miljoen aan inkomsten, terwijl vooral de beter verdienende werknemers van de regeling zouden profiteren. Reden voor sommige partijen om de regeling geheel (VVD) of vanaf modaal (PvdA, Groen Links) af te willen schaffen. Anderen (CDA) weten het nog niet. Op het moment dat we dit schrijven lijkt het er op dat een beslissing pas door een nieuw kabinet genomen zal worden.

In 2002 is aan de loonwijzer-enquête een vraag toegevoegd: Maak je op dit moment via je werkgever gebruik van een spaarloonregeling? Vanaf 23 januari tot en met 23 oktober 2002 hebben 8.093 werknemers deze vraag beantwoord. Precies de helft van hen, namelijk 50 procent, maakt via de werkgever gebruik van een spaarloonregeling, de mannen iets vaker dan de vrouwen (54 om 47 procent). Daarmee zijn de loonwijzer-gegevens redelijk representatief.

Spaarloon is een loon dat pas na enige jaren geïncasseerd wordt, dus uitgesteld inkomen. Sommige werknemers kunnen zich dat permitteren, anderen hebben hun loon direct nodig. Maken vooral werknemers met een goed inkomen gebruik van de spaarloonregeling? Uit de Loonwijzer-gegevens blijkt dit inderdaad het geval is. Naarmate hun maandinkomen hoger is sparen werknemers vaker. Van de mannen met een bruto-maandinkomen van € 2500 of meer spaart 67 procent, tegenover slechts 22 procent bij een maandinkomen minder dan € 1500 bruto. Bij de vrouwen spaart 63 procent met een maandinkomen van € 2500 of meer, tegenover 31 procent van de vrouwen met minder dan € 1500 bruto per maand. Kijken we naar de wekelijkse uren volgens het arbeidscontract, dan blijkt een duidelijk verschil tussen voltijders en deeltijders (met 35 uur als grens). Ruim de helft van de voltijders neemt deel aan de spaarloonregeling, tegen ruim minder dan de helft van de deeltijders. Vrouwen met een baan onder de 20 uur sparen het minst (27 procent).

Het ligt voor de hand dat de werknemers met de hoogste lonen per uur het meeste deelnemen aan de spaarloonregeling, maar dat is niet helemaal waar. Het verband tussen uurloon en deelnemen aan de spaarloonregeling is er wel, maar vanaf € 15 bruto per uur gaan werknemers niet meer sparen als ze een hoger uurloon hebben. Werknemers die minder dan € 10 per uur verdienen sparen het minst (27 procent). Er is ook een duidelijk verschil naar opleiding: naarmate het opleidingsniveau lager is, sparen werknemers minder. MBO'ers, HBO'ers en WO'ers sparen het meest, zowel bij de mannen als bij de vrouwen.

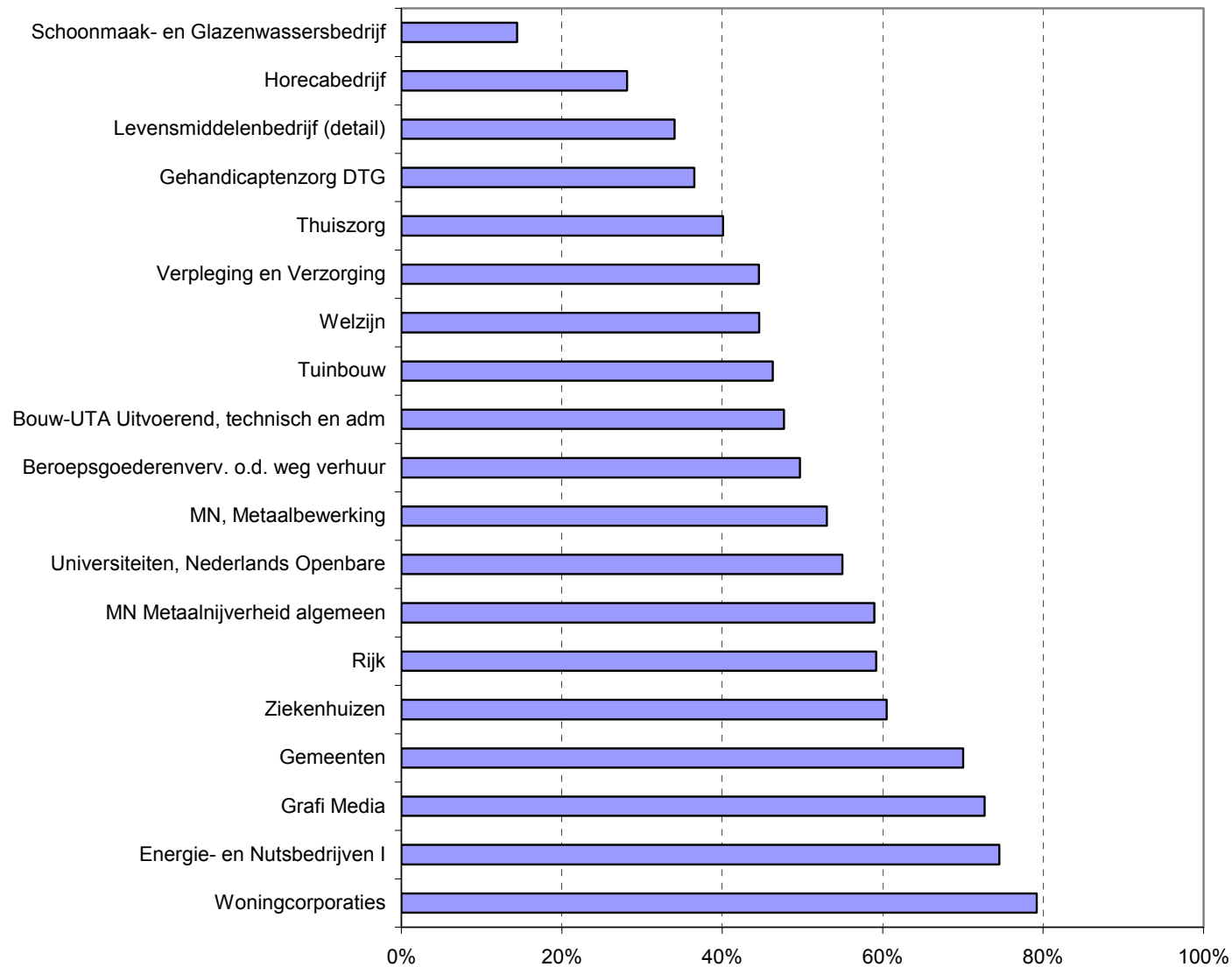
Ook de situatie van het huishouden speelt een rol. Mannen sparen het meest als ze deel uitmaken van een "anderhalf-verdienershuishouden", voltijds werkende mannen met een deeltijds werkende partner: 69 procent. Zij worden op de voet gevolgd door kostwinners, dus de voltijdse mannen met een niet-werkende partner (61 procent). Vrouwen sparen het meest als ze deel uitmaken van een tweeverdienershuishouden (53 procent). Dan gaat het dus om voltijds werkende vrouwen met een voltijds werkende partner. Werknemers zonder partner sparen het minst, zowel bij de vrouwen als bij de mannen (41 om 39 procent). Binnen deze

groep komt sparen het minst voor bij werknemers die nog bij hun ouders wonen. Is leeftijd dan misschien eveneens van belang bij het spaargedrag? Jazeker. Vooral twintigers sparen flink wat minder dan mensen boven de dertig. De vijftigers sparen het meest, maar de verschillen met de dertigers en de veertigers zijn niet groot.

Ook naar sector en bedrijfsgrootte treden verschillen in spaargedrag op. Werknemers in de horeca sparen het minst, tegen werknemers die werkzaam zijn in het openbaar bestuur, de politie, of de sociale zekerheidsinstellingen het meest (28 om 63 procent). Ook in het bank- en verzekeringswezen, de industrie, de metaalnijverheid en de ziekenhuizen en verpleegtehuizen wordt meer dan gemiddeld gespaard. Na de horeca wordt het minst gespaard door werknemers in de detailhandel. Spaargedrag hangt ook samen met omvang van het bedrijf. In grote bedrijven sparen werknemers beduidend vaker dan in kleinere bedrijven. Zo spaart 61 procent van de werknemers in bedrijven met 2.000-5.000 personeelsleden tegenover slechts 36 procent van de werknemers in bedrijven met minder dan tien werknemers. Ook de duur van de werkweek in het bedrijf doet terzake. Bij een 36- of 37-urige werkweek sparen werknemers vaker dan in bedrijven met een langere werkweek. Er zijn grote verschillen tussen de CAO's. Werknemers onder de CAO Woningcorporaties sparen het meest (79 procent) en werknemers die vallen onder de CAO Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf met 14 procent het minst. In de grafiek zijn de percentages voor een twintigtal CAO's weergegeven.

Tenslotte hebben we met een statistische analyse onderzocht of de verschillen die hierboven zijn beschreven, blijven bestaan als we controleren voor de andere verschillen. Dan blijkt dat werknemers met een hoog uurloon en veel arbeidsuren per week een beduidend grotere kans hebben om deel te nemen aan de spaarloonregeling, terwijl deze kans voor twintigers en werknemers in de horeca een stuk kleiner is. Opleiding, verdienertype of omvang van het bedrijf blijken nu nauwelijks meer verschil te maken.

Het loonwijzer-project bestaat uit een website www.loonwijzer.nl met een salarischeck voor de lonen van ruim 130 beroepen toegespitst op de situatie van de bezoeker, beschrijvingen van beroepen, een doorlopende enquête en nog veel andere informatie. De auteurs zijn betrokken bij de analyse van de enquête. In de loonwijzer-enquête zijn jongeren en vrouwen wat oververtegenwoordigd, maar de gegevens zijn gewogen zodat ze een betere afspiegeling vormen van de Nederlandse beroepsbevolking.

Grafiek 1
Percentages werknemers dat gebruik maakt van de spaarloonregeling, uitgesplitst naar CAO. Bron: Loonwijzer